דמקנא פרק ראשון סוטה

אוחל שבועתו של אבימלך. בעולה לשון "לא יחל דברו" (במדבר ל) לפי שהיה עברו על השבועה תחילה: כמה בירכו. כל "ברכה" שבמקרא לשון ריבוי הוא דבר המרבה ומעלה בו שובע פירות"ן בלע"ז ומה ברכה ממלא בו לא מליא עושר בשמשון: שברכו לאמתו. לשון זרע כמחל שופך, למה שמתאוה, נתברך: נקם לאחת משני עיני. (ב) שכר לאחת משני עיני תן לי בנקמה זו ושכר האחרת לעולם הבא: שמוזר לאחיריו. כשלדין לאחו ליבו (מרחיק) לברוח אלא חוזר עקלקלות: שעיר העיר. (ג) (שעזה משתני קרא): על כתיפיו. כשיעור כתיפיו: קמי דשתי חמרא. לפני כל אדם מבילין

כלה מחזיק

תורה אור

מה שהוא רגיל בו לפני שותי יין: קמי דפקא גרידא דובלא. לפני עובד אדמה ומופר בנטות ברגיל לאכול ירק, מביאין סל מלא ירק, דובלי-מין ירק הוא: קמלי ובוליני. מין אחד הוא אלא שאלו גדולים ואלו קטנים כלומר במה שהוא עושה עם הוא עסוקה: בלחמא. כיצד? בכל עולם בשפע לדק: שמש. לשון תמיה כמו ושמתי כדכוד שמשותיך (ישעיה נד): על שמו של הקב"ה. משמע שכינה בשמו של הקב"ה ממש: מעין שמו. שלין שמש שם ממש אלא מגן ומליל: שפי. אשלוי"ש כמו דשף מדוכתיה (חולין דף מב): שמשון. שמייה כפולה: מעין דוגמא כו'. כשהיו מן התחתונים לתפארת: ויסר כחו. לא מייתי ראיה אלא לכולן לקו: שאול בעולמו. ויגבה מכל העם משכמו (שמואל א י): ויפל עליה. מקום שהורגין בחרב והייבו לוחר: לקיים בעיניו. לא לא ידענא מגלן דנשתנה לשכם וכן לכל ברגליו אלא כן שמע מרבו: פודגרא. שם תולי הוא שאוחז ברגליה וקולא לו פודגרא: נעמא אסא. לאלוה: אעריא. עבודת המלך: השמיע את כל יהודה. הזעיקן וישאו אתכי הרמה שהיה מלך ישראל בוכה עליה כדי לבלתי תת יולא וכא לאסא: מתן. שכתוב בו נקי יהיה לביתו וגו' (דברים כד): כתיב ויברך שמשון המגפה. אלמא תמנתה בירידה וכתיב עולה המגפה אלמא בעליה: היא ושמשון ויהודה תרוייהו בארץ ישראל הוו: שנתגנה בה. שנשא מבנות פלשתים האסורות ל: יהודה נתעלה. שמשה עולדו מלכים ונביאים וזרח שהעמידו מלכים ונביאים בישראל: דאתי מהאי גיסא. שהיתה מיוסבת בתמלא שיפוע הכר הכא לה מרחש הכר יורד, הכא לה מרגלי הכר עולה: כגון ורדני וכי בתריסלי וגרש. עיירות הן היושבות בשיפוע הכריס: מנפות לראותו. שהיו רגילין להתקבל שם ולגון והיה חביב עליהם: שנתנה עיניה לדבריה. דוגמא ופתח היכר נתנה לעצמה שלין עבילה בדבר: ניורה אני. ואיני עובדת כוכבים (ד) ורואיה לך: פעיה אני. ומוחרת לכל לדם: יפומה אני. (ה) אייתי קטלה והשיאוני אמי ואחי ואין נישואין לעבר ואוגן כלום לאסור עלו מסוס כלתו ואין זכות לאם ונאחיים להשיא קטנה אלא האב זוכה בה כדכתיב "את בתי נתתי לאיש הזה" (דברים כב) ולכך סברה לאו בתו של שם שיהא נתלה שמשנת שמים ליעקב כלו שעתיד לאותו של שם ויעקב כבר היה יוצר מכון מחה ועבר: טהורה אני. מגדה: ונטע בו. להתנות עוברים ובניה: פודגרא. לאון שם אורחים ולשון אל"ל עמריקון הוא אכילה שהיה לייה שהיה מאכילין ומשקין ואח"כ מלוה אותן: ויטע אהלי אפדנו. פסוק הוא בדניאל על אחד מהמלכים: אלא

אלא מעתה לא ימחה. תימה לרבי מאי שנא מסוס דלאמר כפ"ק דשבת (דף י:) אמר רב המנונא משמיה דמולא אסור לאדם שיתן סוס לחבירו בבית המרחץ מסוס דשם גופיה איקרי סוס כדכתיב ויקרא לו ה' סוס ולא קא חשיב ליה במס' סופרים (פ"ד) בהדי שמות שלין נמחקין ונראה דתנא דתמר ושייר ועדיף מחטן ורחוס דאמר בפרק שבועת העדות (שבועות דף לא.) דנמחק דלא לשכחן שקרא הקב"ה שמו כך חטן והכא פריך אלא דקאמר על שמו של הקב"ה נקרא משמע דשמו נקרא כך והייבו דקא דחי אלא מעין שמו כמו חטן על שם שהוא חוגן ומרחם על בריותיו:

טוח

דוחל שבועתו של אבימלך דכתיב "אם תשקר לי ולניני ולנכדי" ויגדל הנער ויברכהו ה' "במה ברכו" אמר רב יהודה אמר רב שברכו באמתו: אמתו כבני אדם וזרעו כנחל שוטף ויקרא שמשון אל ה' ויאמר ה' אלהים זכרני נא וחזקני נא אך הפעם הזה ואנקמה נקם אחת משתי עיני מפלשתים" אמר רב: אמר שמשון לפני הקב"ה "רבש"ע זכור לי עשרים (*ושתים) שנה ששפטתי את ישראל ולא אמרתי לאחד מהם העבר לי מקל ממקום" "וילך שמשון וילכד שלש מאות שועלים" מאי שנא שועלים? אמר רבי איבו בר נגדי א"ר חייא בר אבא-אמר שמשון: "יבא (ו)(כמ"ו) שחזור לאחריו ויפרע מפלשתים שהזרו בשבועתן" תניא א"ר שמעון-החסיד: "בין כתיפיו" [שלשל שמשון ששים אמה היה שנאמר "וישכב שמשון עד חצי הלילה ויקם בחצי הלילה ויאחז בדלתות שער העיר ובשתי המזוזות ויסעם עם הבריח וישם על כתיפיו" וגמרי דאין דלתות עזה פחותות משששים אמה] "ויהי טרחן בבית האסורים" א"ר יוחנן אין טרחנה אלא לשון עבודה וכן הוא אומר "תטחן לאחר אשתי" מלמד שכל אחד ואחד הביא לו את אשתו לבית האסורים כדי שתתעבר הימנו אמר רב פפא היינו דאמרי אינשי "קמי דשתי חמרא-חמרא, קמי רפוקא גרידא-דובלא" וא"ר יוחנן כל המזנה, אשתו מזגנת עליו שנאמר "אם נפתה לבי על אשה ועל פתח רעי ארבתי" וכתיב "תטחן לאחר אשתי ועליה יכרעון אחרין" *"והיינו דאמרי אינשי "איהו בי *קארי ואיתתיה בי בוציני" וא"ר יוחנן שמשון דן את ישראל כאביהם שבשמים שנאמר "דן ידין עמו כאחד וגו'" וא"ר יוחנן שמשון על שמו של הקב"ה נקרא שנאמר "כי שמש ומגן ה' אלהים וגו'" אלא מעתה לא יכחה? אלא מעין שמו של הקב"ה מה הקב"ה מגין על כל העולם כולו אף שמשון מגין בדורו על ישראל *"וא"ר יוחנן בלעם-חיגר ברגלו אחת היה שנאמר "וילך שפי", שמשון-חיגר בשתי רגלין היה שנאמר "שפיפון עלי ארח", ת"ר חמשה נבראו מעין דוגמא של מעלה וכולן לקו בהן שמשון בכחו שאול בצוארו אבשלום בשערו צדקיה בעיניו אסא ברגליו שמשון בכחו דכתיב "ויסר כחו מעליו" שאול בצוארו דכתיב "ויקח שאול את החרב ויפל עליה" אבשלום בשערו כדבעינן למימר קמן צדקיה בעיניו דכתיב "ואת עיני צדקיהו עור" אסא ברגליו דכתיב "רק לעת זקנתו חלה את רגליו" *"ואמר רב יהודה אמר רב שאחזתו פרגרא, א"ל מר זוטרא בריה דרב נחמן לרב נחמן היכי דמי פדגרא? א"ל *כמחט בבשר חדי, מנא ידע? אמר ליה דאמרי מיחש הוה חש ביה "ואמר רב דאמרי מרביה שמע ליה א"ר "סוד ה' ליראיו ובריתו להודיעם" דרש רבא מפני מה נענש אסא? מפני שעשה אגרגריא בתלמידי חכמים שנאמר "והמלך אסא השמיע את כל יהודה אין נקי" מאי "אין נקי"? אמר רב יהודה אמר רב אפילו רתן מחדרו וכלה מחופתה*: כתיב "וירד שמשון תמנתה" וכתיב "הנה חמיך עולה תמנתה" א"ר אלעזר שמשון שנתגנה בה כתיב ביה "וירידה", יהודה שנתעלה בה כתיב ביה "עלייה", ר' שמואל בר נחמני אמר שתי תמנאות היו חדא בירידה וחדא בעלייה, רב פפא אמר חדא תמנה הוא: דאתי מהאי גיסא-ירידה, ודאתי מהאי גיסא-עלייה כגון ורדוניא ובי בארי ושוקא דנרש. "ותשב בפתח עינים" א"ר אלכסנדרי מלמד שהלכה וישבה לה בפתחו של אברהם אבינו מקום שכל עינים צופות לראותו ר' חנין א"ר מקום הוא ששמו עינים וכן הוא אומר "תפוח והעינם" ר' שמואל בר נחמני אמר שנתנה עינים לדבריה כשתבעה: אמר לה שמא נברית את? אמרה ליה גיורת אני שמא אשת איש את? אמרה ליה פנויה אני שמא קיבל בן אביך קידושין? אמרה ליה יתומה אני שמא טמאה את? אמרה ליה טהורה אני: *"ויטע אשל בבאר שבע" אמר ריש לקיש מלמד שעשה פרדס ונטע בו כל מיני מגדים, רבי יהודה ורבי נחמיה חד אמר פונדק בשלמא למ"ד פרדס היינו דכתיב "ויטע" אלא למ"ד פונדק מאי "ויטע"? כדכתיב "ויטע אהלי אפדנו וגו'" "ויקרא שם בשם ה' אל עולם" אמר ריש לקיש אל תיקרי "ויקרא" אלא

מתנה

סדנה של מיארות של ר' יוחנן

[מי' פ"ז כח.]

[מי' נזיר עד קי ו]

נוסח

חטא נבראו מעין דוגמא של מעלה (בלאמר-טוניים מאיר אנוש)

מ"ש מי' אנטים)

בראשית מ"ט: ט

יבי בן נחש על. ביק שפיפון עלי אורח...

*סנהדרין ל"ד: ד"ה ואמר ר' יוחנן ד"ה ואמר ר' יוחנן

*נדרים לב. (ע"ז מאות מחפש) בהגהה אחרונה

גליון הש"ס

גמ' וא"ד מלכים. לעיל דף ד ע"ב: רש"י ד"ה יתומה אני מי' שמשמת שמים ליעקב. פ"ש וא"ל תמשים.

*אומרי בשמים דאמר זעירא ל"ל תמר

מתנה

ב' פירושים ל"ל "עינים" בפסוק "ותשב בפתח עינים".

◇ "שמא"- סדנה של מיארות חקיר טחקר יהודה אמר תמר לבנו טבא עליה

נוסח

ב' פירושים לפסוק אבן אברהם "ויטע אשל בבאר טבע"

גמ': ותחלה שבועתו של אבימלך ור' שחלק עלמה שפי' רש"י בפסר שמואל [ב' ה'] שאחרו היבוסי הוה מורשי של אבימלך ולא הוו יכולין להורישו מפני השבועה לחוריש מפני השבועה לחוריש כתוב על הצלמים בראשון שם אלא מבריא ליה כמאן דאמר בפרקי דר' אליעזר ז) שיתחיים הוה להם שכרת להם אברהם כשלקח מערת המכפלה ועל שם העיר נקרא יבוסי. אי שמא אע"פ שהותחלה כבר בימי שמשון אעפ"כ לא באו עליהם עד בימי דוד: קמי דשקא גרידא דובלי. לפני הופר בגנות סל מלא ירק:

ה) נ"ל בפרקי דר"א [פרק ל"ו] דשמואל מחרת היתה עכרת מגרכם לפס כשלקח מערת המכפלה מחת כני חת ומל שם וכו'.